Ч. 43 (13.941). Львів, понеділок 18. лютого 1935. Poocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Прилюдний запит голови У.Н.Д.О.

до п. М. Косцялковського, міністра внутрішніх справ Річипосполитої.

Дня 14. лютого ц. р. міністер внутрішніх справ Польщі п. М. Косцялковський, відповідаючи в часі дискусії над буджетом Міністерства Внутрішніх Справ сенаторові І. Макухові, виголосив на буджетовій комісії сенату промову, в якій зясував своє становище до українських справ.

Мериторичну відповідь на цю декляраціо офіціяльного представника польської держави, декляраціо але зате чи не найширішу з усіх заяв польських урядових чинників, які колинебудь були виголошені на цю тему, дамо на тому самому форумі, на якому вважав її за доцільне проголосити п. міністер. Одначе тому, що в цій промові є також твердження, яке нарушує честь мою особисту і моїх клюбових товаришів, я на цьому місці мушу поставити п. міністрові один прилюдний запит і просити прилюдної відповіді на нього.

Згідно з текстом, переданим пресі Польською Агенцією Телеграфічною (ПАТ), п. міністер між іншим говорив: „Панове приходите до мене і тоді наші розмови мають зовсім інший характер, а відтак стрічаюся з великими несподіванками на прилюдному форумі. Ваші виступи в соймі, ваші „заяви" у нутрі і назовні не є згідні з тим, що говориться в малому гурті. Не маю наміру і не хочу брати участи в цій дволичній грі".

З уваги на ці важкі закиди прошу п. міністра подати факти такої „дволичної гри", себто хто і коли з українських політиків ставив інакше політичні справи в розмові з п. міністром, а інакше на парляментарній трибуні. Бо хочу вірити, що п. міністер не може відмовити і нам, членам недержавного народу, стояти в обороні своєї чести.

Зокремаж щодо моїх розмов з п. міністром, то я стверджую ось що: З п. міністром Косцялковським говорив я на політичні теми тричі. Вперше літом минулого року в присутності посла д-ра В. Загайкевича і сенатора Ю. Павликовського. Від уряду в цій розмові брали ще участь віцеміністер внутрішніх справ і директор політичного департаменту М-ства. Про цю розмову появився був і офіційний комунікат за посередництвом ПАТ-ої. Друга моя розмова з п. міністром відбулася в соймі і мала цілком випадковий характер. Третя розмова відбулася недавно в його кабінеті, коли я інтервеніював у справі помилування двох засуджених на смерть українців. Стверджую рішучо, що в усіх тих трьох розмовах з п. Косцялковським я ні на йоту не відбігав від тих напрямних в справі українсько-польських взаємин як у межах так і поза межами польської держави, які я зясував у моїх соймових промовах дня 5. листопада 1934 і 5. лютого 1935. Так само рішуче стверджую і те, що становище п. міністра Косцялковського в тих розмовах було цілком відмінне від того становища, яке він зайняв в українських справах у своїй декляраціі дня 14. лютого.

Львів, 17. лютого 1935

ПОС. Д-Р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ,
голова Української Парляментарної Репрезентації

Що передбачує нова конституція

І ВИБОРЧА РЕФОРМА

Варшавські часописи повідомляють, що конституцію ухвалять мабуть між 2. і 9. березня. Рівночасно працюють над виборчою ординацією та статутом уряду. Метою виборчої ординації є недопустити партії до того, щоб ставили листи та створювали таку організацію, яка займалася би справджуванням або устійнюванням кандидатів. Задля того покличуть виборчу колегію. Ще не устійнили чи приймуть форму канцлерства.

Японія піддержує Аб'синію.

Большевицька преса повідомляє за агенцією „Юнайтед Прес", що Японія піддержує Абісинію проти Італії. Преса повідомляє, що японський посол у Римі склав протест проти мобілізації італійських збройних сил. Крім того заявив, що Японія рішуче противиться окупації Абісинії.

На думку кореспондента большевицької преси мобілізація в Італії є демонстрацією не тільки проти Абісинії, але також проти Японії.

Над Німеччиною пройшов страшний буревій.

Величезні шкоди, хуртовина схопила 8 бальонів, завалила доми, понищила ліси

БЕРЛІН, 17. 2. ПАТ. Над усією Німеччиною 24 години лютував буревій, що заподіяв страшне знищення. Звідусіль приходять тривожні вістки про шкоди. Були й жертви в людях. На Північному Морі плавбу припинили. Великі шкоди занотували в Гамбургу. В Дармштеді відкликали в ост. хвилині старт кулистих бальонів на мистецтво Німеччини. Із 20 бальонів 8 схопила хуртовина та понесла невідомо куди. Хуртовина схопила теж великий бальон „Ґр. Цепелін". Пробовики, що робили службу при бальонах, були безсильні супроти розшалілої хуртовини. Одного зі служби оплели шнури, хуртовина схопила його разом із бальоном. Він упав із значної висоти та згинув на місці.

БЕРЛІН, 17. 2. ПАТ. Хуртовина лютувала тут усю ніч і не ослабла через день. Шкоди, заподіяні в будинках дуже великі. В пах. дільниці валилися доми, при чому згинув один із вогневої сторожі, три були ранені. Реклямова вежа Форда, висока на 23 м., що стояла перед галею німецької автомобільної вистави, завалилася під натиском вихру. На летовищі Темпельгоф буревій зірвав із якора великого „Юнкерса" та кинув його на два інші літаки. Дороги, що ведуть до Берліна, закидані деревами, повириваними з корінням. У Почдамі хуртовина завалила багато домів, понищила ліси. В Берліні через ніч взивали пожежну сторожу 300 разів.

БЕРЛІН, ПАТ. Нічю 16. лютого лютував над Ляйпціґом буревій, що заподіяв великі шкоди в місті й околиці. Зривав великі дахи, перевертав фабричні комини, виривав дерева з корінням. Хуртовина зірвала м. ін. великий дах на галі машин і кинула його кількасот метрів. Головні вулиці закидані телефонічними й електричними стовпами, склом і т. п. В акції очищування міста беруть участь усі відділи вогневої сторожі.

Страшна катастрофа гидропляну.

РИМ, ПАТ. 4-моторовий англійський гидроплян розбився у пятницю вечором на скалах Монті Пелерітані 15 км. від Месини. На місце катастрофи виїхали представники влади, але вже не вдалося нікого врятувати, бо всі 9 пасажирів згинули. Гидроплян належав до 206 британської ескадри і летів до Сінгапур з трьома іншими літаками. Гидроплян летів з Неаполю на Мальту, а звідтіля до Александрії.

НОВА ІНВЕСТИЦІЙНА 200-МІЛІОНОВА ПОЗИЧКА

Польська преса повідомляє, що 1. квітня ц. р. уряд розпише другу інвестиційну позичку з винагородою 4 до 4 і пів відсотків. Висота позички буде сягати до 200 міліонів. Подробиці про нову позичку появляться з початком березня ц. р.

ОЖИВЛЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМУНІСТІВ У ВІДНІ.

БЕРЛІН, 17. 2. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Відня, що поліція викрила в суботу тайні сходини комуністів у Відні й арештувала 45 осіб. У двох округах Відня поліція мусіла усувати з будинків комуністичні прапори і транспаренти з написами: Живемо і будемо жити

ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ПРАГА, ПАТ. Виконуючий виділ аграрної партії постановив домагатися, щоб у парляменті предложили проект закону про обмеження праці чужинцям у Чехословаччині. Партія домагається видання закону про евіденцію чужинців і спеціяльне оподаткування підприємств, які дають працю чужинцям. Доходи з тих оплат ужили б на підмоги для безробітних.

ПРОТИ ЧУЖИННИХ СПЕКУЛЯНТІВ.

ПАРИЖ, ПАТ. М-ство внутрішніх справ заповіло, що видасть розпорядки, які будуть звертатися передовсім проти тих чужинців, які безпосередньо або посередньо піддержують поміщування на французькому ринку непевних вартісних паперів. Крім того передбачують санкції проти тих чужинців, яких підозрівають, що ведуть брудні фінансові інтереси.

ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ ФАЛЬШИВОГО ІНЖИНІРА.

МОСКВА, ПАТ. Суд засудив на смерть афериста, що присвоїв собі титул інжиніра й у багатьох установах допустився надужить на 50 тисяч рублів. Спільника його, що зібрав 20.000 рублів, засудили на 10 літ вязниці.

СХОПИЛИ ЖІНКУ КОМУНІСТА.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє зі Сарбріке ну, що в Дудвайлері політичні противники схопили жінку міського радного, комуніста Гея.

70.000 ФАШИСТІВСЬКИХ МІЛІЦІОНЕРІВ ЗГОЛОСИЛОСЯ ДО АФРИКИ.

РИМ, ПАТ. На засіданні великої фашистівської ради Мусоліні сказав, що 70.000 членів фашистівської міліції зажадало, щоб їх вислали до сх. Африки. Приходять теж зголошення багато тисяч б. комбатантів і горожан, що хотять вступити в ряди. Велика фашистівська рада привитала радісно той факт, що говорить виразно про стан духа старшого й молодшого покоління Італії. Рада одобрила ост. військові зарядження, яких метою скріплення запоруки безпеки та мира в італійських колоніях у сх. Африці, які то зарядження потрібні для охорони італ. інтересів і для спокою тузем[illegible].

Рада висловила товариське поздоровлення відділам, які виїхали до Африки й тим, які виїдуть і повідомляє нарід, що поробить всякі заходи, щоб цілість збройних сил скріплено та щоб могли [illegible] ефективно сти.

Серед праці у далекій нашій кольонії.

Два ювилеї бачванських українців.

Український нарід має не тільки у своїй батьківщині, але й у ріжних своїх навіть далеких кольоніях стільки активних діячів та метких громадян, що просто неможливо про всіх них прилюдно згадувати. Щойно коли ці, такі непомітні муравлиною працею вартісні одиниці обходять свої ювилеї, чує про них увесь нарід і щойно тоді здає собі ясно справу, що не будь їх — ця чи та ділянка праці, той чи інший український бастіон, чи кольонія виглядалаб зовсім не так, як виглядає.

Так теж непомітно, ще в січні ц. р. святкувала далека бачванська українська кольонія два ювилеї своїх найвизначніших громадян: 60-ліття свого епископа о. д-ра Діонізія Няраді та 60-ліття голови свого „Руского Народного Просвитного Дружтва" — о. Михайла Мудрого, що стоїть на чолі того товариства від перших днів його іствування до сьогодні.

Як відомо, в Югославії, точніше в околиці міста Сриму або у т. зв. Бачці та в околиці міста Прнявора в Боснії, живуть дві кольонії українців, що давно виїхали туди на поселення. Бачванська кольонія старша, босняцька — молодша. Всіх українців в обох кольоніях яких 60 тисяч; вони живуть збитою масою в окремих селах, зберегли свою греко-кат. віру, звичаї й обичаї і тільки мова їх просякла настільки сербсько-хорватськими висловами, що створила окремий, бачванський говір української мови, врештою зовсім для кожного українця зрозумілий. Та проте бачванська і босняцька кольонія українців не потонула в чужому національному морі: бачванські й босняцькі українці добрі патріоти, мають свою освітню організацію (згадане вже „Руске Народне Просвитне Дружтво"), кооперативи (т. зв. задруги), видають свої часописи (тижневик „Руски Новини" місцевим говором і місячник „Рідне Слово" чистою українською літературною мовою) та живо реагують на все, що болить цілий український нарід. Югославянський уряд відноситься до цих наших братів розмірно добре і їм не боронить організувати свого релігійного та національного життя, дозволяють на рідне шкільництво, на видавання книжок і часописів, на молодечі організації і ін.

А проте — не виглядалиб так добре ці українські кольонії, не видалиб вони відомих вже цілому українському народові одиниць (о. д-р Гавриїл Костельник, поет і вчений теольог, о. Михайло Фірак і ін.), якби не праця тамошніх визначних діячів, людей, що ділністю посвятилися цій кольонії — як от і ці, про яких ювилей згадуємо: еп. о. д-р Діонізій Няраді й о. Мих. Мудрий.

Єпископ о. д-р Діонізій Няраді — це перший українець, що управляє крижевацькою єпархією, до якої належать всі українські кольонії. Він і родом з Бачки, точніше — з с. Руский Керестур. Скінчивши богословіє в Загребі, був він деякий час парохом українського села в Бачці, Шиду, а в 1903 р. заіменували його ректором дух. семинаря в Загребі й катехитом для всіх гр. кат. учнів сер. шкіл в томуж місті, що є теж його виключною заслугою, бо досі наших дітей вчили релігії чужі священики.

На становищі ректора гр. кат. семинаря в Загребі, о. Д. Няраді звернув всю увагу на те, щоб виховати для українських парохій у Югославії щонайкращих священиків. В тому часі українці почали творити свої кольонії у Словенії і знову о. д-р Д. Няраді докладає всіх зусиль, щоб і там повстали українські парохії з церквами, щоб і там нарід мав опікуном, дорадником і провідником свого священика. Тодіж, знаючи, що українські діти Бачки не мають катехизму своїм говором, о. д-р Д. Няраді пише й видає у 1912 р. український катехизм „Правди католицкей вири" (це була взагалі друга книжка, що вийшла бачванським говором), а пізніше й молитвенник для бачванських дітей „Господу помолимся". Водночас організує о. д-р Д. Няраді всіх священиків української Бачки у „Дружтво св. Йосафата", що має на меті вишколювати їх на щораз кращих душпастирів та помагати їм у нещасті.

Не диво, що коли в осени 1914 р. крижевацький епископський престіл опорожнів, найдостойнішим кандидатом на нього став о. д-р Д. Няраді. І св. Отець іменував ще тогож року його управителем дієцезії а в 1920 р. й повноправним епископом крижевацької епархії. Такий епископ прийшов в пору: прийшла світова війна, нарід був прибитий, потребував потіхи й поради. І новий владика працює як справжній апостол: їздить, повчає, потішає, а для своїх вояків на фронті видає молитовник „Христіянски Вояк".

По війні крижевацька гр.-кат. епархія поширилася на всю Югославію, до неї прийшли українські парохії з Боснії і Словенії та гр.-кат. парохії в Македонії. І знову еп. д-р Няраді з повною самопожертвою та любовю береться до праці. Головна його увага повернена не тільки на те, щоб парохії епархії мали найкращих священиків; а тому реорганізує дух. семинар і висилає його питомців і за кордон і до Львова, щоб там набралися патріотичного духа. Він не тільки створює монастир оо. Василіян у Загребі, два монастирі СС. Василіянок (в Шиді і Крижевцях) та два СС. Служебниць (у Керестурі й Коцурі); поруч із цим виявляє еп. д-р Няраді себе високим патріотом, що всюди признає себе українцем та хоче, щоб його вірні передували в Югославії, щоб були освічені й не стояли позаду інших віток народу. Оттому він і видає українські книжки і посилає дітей селян до високих шкіл та підтримує матеріяльно та морально „Руске Нар. Просвитне Дружтво" і „Руски Новини". Він не тільки пише до них та до „Руских Календарів", але й підтримує їх грошево. А треба знати, що під час земельної реформи в Югославії забрали крижевацькому еп. ординаріятові всі добра у Шиді й тепер він дуже бідний. Крім цього видає еп. д-р Няраді переведену на бачванський говір Службу Божу („Служба Божа або Литургия"), а тепер всі його заходи йдуть у тому напрямі, щоб українці Бачки дістали і свою власну друкарню та тим пізнили свої видавництва й освіту.

У 60-ліття життя і 20-ліття епископської праці владика о. д-р Няраді може гордо дивитись на свою працю. Українці в Югославії можуть похвалитися, що видали зі себе таку визначну людину, бо тільки завдяки еп. д-рові Няраді вони розвиваються й ростуть у силу.

*

Та в січні ц. р. святкували українці в Югославії ще й другий ювилей свого заслуженого діяча: 60-ліття голови „Руского Народного Просвитного Дружтва" — о. Михайла Мудрого.

Ювилей цього великого сина української Бачки, якого знає чи не кожна загорода українських кольоній в Югославії, став теж святом цілої тієї вітки нашого народу. Він — теж син селян з Руського Керестура, що скінчив богословія в Загребі і вже в гімназії та на теольогії виявляв небуденний талант, а за щиру його вдачу був загально любленим товаришем. У 1900 р. висвячується на священика і відтоді переноситься з парохії на парохію, аж поки не осідає сотрудником, а пізніше й парохом у рідному селі — Руському Керестурі.

Це було в 1918 р., коли після світової війни всі народи кинулися будувати власне життя. Почали тоді організуватись і югославянські

О. ГОРИЦВІТ.

НУСЬКА.

На дворі вже сутеніло. Дрібонький, мокрий сніжок засікав як піском. Топився і кригою замерзав. На придорожній вербині розхитував вітер намерзлим гіллям. Скреготало і лозало, як трупячими кістками. Десь далеко в селі брехали собаки.

Панна Нуська їхала з килимами. Загорнулася у свій осінній плащик, руки позакладала в рукави і тупим зором глядїла вперед. Хлопчисько поцвякував батогом, витейкував на сиву кобилу, що стрягла і щораз шпорталася в снігу. Ще трохи, трохи і дібють до села. На дворі здавалося не зимно, а в полі холодом пробірало до костей. Ноги завинула килимами, тиснула руками до грудей і похитувала собою на всі боки, щоби не задубеніти. Мокрий сніжок падав на її дрібоньке лице і як гострими шпильочками шпигав до болю. Втягала ще більше голову у ковнір, зажмурила очі і вслухувалася як дзвонили телеграфічні дроти, гуділи стовпи.

Ах, коби найскорше до якоїсь хати! — було її одинокою тепер мрією. Погрітися у теплій хаті, розрухати заковзлі пальці, наблизитися до огрітої печі. Здавалось у цій хвилині, сховалась би за вогонь. Де будь увійти, і не вступитися з хати! — водила одна думка.

Ех, бо таке життя! У шкільній лавці цього не вчили й не думала про це. Аж довелося. Там, дома, теж надоїло. Хатина, кусок городця, і тільки. Треба сотика на нитку, пасту, або значок до листа і йди до батька: „Дайте!" А батько пасупить брови, покрутиться мовчки по хаті, аж вибухне: „Гей, чимало вже я надавався! Поле пішло! Тепер ти мені старому дай!" І вийде захмерений на двір. Аж мати десь поколупає на запічку і добуде кілька сотиків.

Але вона дасть собі раду. Вонаж молода. Побореться з життям. Спаси Біг знайомим, добре порадили, вже кілька килимів продала по деяких домах. Якийсь відсоток прийде. Навіть більше, як сподівалася. Коби так обїхати більше сіл, та ще кілька продати, мала би свій гріш на конечний видаток. Треба тільки сміливости, вміти говорити, бути влізливим, хоч часами й осоружним. Без цього ніхто й не гляне на крам.

Саме хлопчисько вїхав на якийсь місток і завернув в село. Аж іншим духом повеяло. Здавалось інший світ. Тихонько, тепліше. Деінде вже блимало світло у віконцятах, сірими смужками бовтався дим над курними стріхами. Заїхали на приходство. За хвилину Нуська вже була в кімнаті, розказуючи чого приїхала. Усі з місця затрясли руками й ногами, що нічого не потребують, що немає грошей, біда. Та Нуська на це не звертала уваги. Закостенілими пальцями виязувала з клунка килими, розкладала їх на столі, на ліжках, доповідаючи які гарні, як пасують, з української фірми. І дешеві на ціну. Та домашні далі двигали раменами. Але як добула Нуська ще й вишиваний фелон, то зараз сподобався о. парохові. Одну рату зараз заплатив.

Забула Нуська за холод і голод. Захоплена успіхом у продажі краму, стала розпитувати, хто ще мешкає в селі. Довідалася за панство Тихіських, що двоє учителювали в селі. Мерщій з килимами подалася туди. Застукала у двері і служниця впустила її до кухні. Вийшов учитель й учителька, то здивовано вдивилися на чужу дівчину. І щоб її в таку пору привело сюди? — Цікаві були.

— Купіть килимчик над ліжко! — сказала Нуська, розкидаючи з місця диванами по кухні.

— Маємо, маємо! Не треба нам! Криза тепер! — заголосили панство Тихіські враз.

— Гарні килими! Українські! Тут узори, мережки! Й дешеві! На рати дам! Ось цей зелений з квітами, добрий на стіну! — щебетала Нуська наче птичка.

О, тут треба розбалакатися, погадала Нуська, і каже: А чи можу просити, щоби панство переночували мене у себе?! Не маю де під ніч подітися!

Це ще більше збентежило панство Тихіських. Ночувати у себе незнайому особу, якусь агентку, під нинішній час не дуже безпечно. От і напасть під саму ніч. Тей і годі знову перемерзлу дівчину випхати з хати.

— Та хіба у кухні переночуєте з нашою Софійкою? Тісно у нас! — сказала пані Тихіська заклопотана.

— Дякую! Дуже добре! — відказала Нуська. — Мені байдуже! Дебудь, щоби в хаті!

Скинула зі себе плащик і стукала ніжками по підлозі, бо аж терпли перемерзлі. Скоро розігрілася, аж румянці виступили на щічках. Пані Тихіська навіть чаю налила, а відходячи до кімнати, шепнула до служниці: „А уважай Софійко, щоби та чужа чого не потягнула!"

Усміхнулася Нуська. Це її дуже розбавило, що пані Тихіська не знала, що й вона теж учителька, хоч без посади. Перетомлена поклалася на ліжко коло Софійки і скоро заснула. У сні бачила себе на скирті килимів. Панство Тихіські стояли під нею і витягали зпід неї один килим з одним: оглядали, питали за ціну. Вона всміхалась, хоч уже лежала на долівці і казала до себе пошепком: — Ще мягше, ще ніжніше, Нусю. Бо в житті то так: чим тобі гіркіше, тим солодше всміхайся.

—o—

українці, а одним з перших їх організаторів і провідників став якраз о. Мих. Мудрий. Не легка була це робота, але врешті головно заходом о. М. Мудрого та його співробітників був скликаний у 1919 р. до Сриму зїзд українців Югославії, на якому основано „Руске Нар. Просвитне Друштво" і вибрано головою його о. Мих. Мудрого, що стоїть досі на чолі тієї культурно-освітньої організації наших далеких братів.

Від тоді РНПД тісно звязане з особою свого голови. Він гуртує членів, пише книжки для народу, видає „Руски Календар", часопис, влаштовує сходини й відчити. Не було одної освітньої роботи, в якій його забраклоб. Можна сказати: він живе не тільки своєю парохією, але й „Руским Просвітним Дружтвом", а збудований його заходами Руский Народний Просвитний Дом став підвалиною під освіту українців в Югославії.

Поява часопису „Руски Новини" у 1924 р. — це теж велика заслуга о. Мих. Мудрого. Він збирає на нього фонди, він видає їх, до 1930 р. редагує їх і взагалі жертвує для них дуже багато. Та коли згадуватиб всю працю цього священика для наших братів в Югославії, то годі й поминути факт, що РНПД записав він і свою спадщину — 50 тис. динарів.

В останньому часі о. Мих. Мудрий знемагає й часто не виходить по кілька тижнів з постелі. Та серед цього не забуває він ні на мент про освітню працю, бо вона — його перша турбота.

Анатоль Курдидик.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ґрипа.

Чи є тепер ліпший „відгук дня", як одно слово: ґрипа. Відгукнулися на це слово старі і молоді, бідні і багаті, жінки і чоловіки.

Відбуваються під знаком ґрипи і балі і вечерниці і відчити. Вже й так тяжко було знайти більш посоловілий нарід від українців, а тепер то вже напевно нема. Поглянути — жаль бере.

— Прошу до танцю!

— Вибачте, але я щойно по ґрипі.

Прийшла бідолашка, бо випадало, а врештою й цікава, але рухати ногами вже не може.

В буфетах тільки „ліки" відходять.

— Може, пане добродію, канапочку?

— Дякую, але я на дієті. Ґрипа, пане товаришу.

— То може чарочку горівки?!

— О, і дві! Кажуть, що це ліпше, як усі „Тоґалі" на купу.

Підперла мужеська молодь стіни, встромила очі в землю, стоїть.

Підходить аранжер...

— Панове, музика так гарно грає, стільки дівчат сидить...

— Вибачте, не можу. Думав переломлю, але бачу: ні. Голова крутиться... морозить...

Це так одні

А другі:

— Щось нині дівчата не радо танцюють. Одна мало мені не зімліла.

Ґрипа!

На відчитовій салі:

— Хто з панства записується до голосу? — проголошує покашлюючи предсідник товариства, що сів на кріслі захатареного прелеґента.

На салі стихає на хвилю гомін виплаканих носів, кожний запирає віддих, щоб не закашляти.

— Отже хто?...

Тиша.

— В такому разі дякую панству.

Всі встають і відразу починають дискусію.

— Аспірина?! Нічогісько не поможе. Тільки горячий чай з румом.

— Кажете чай з румом!? Повірте мені: „ґлівайн"! Одинокий засіб! Я вже другий тиждень лічуся і знаменито мені робить.

— ... Молоко з маслом...

— ... „Тоґаль"...

— ... Мід зі саджею..

Падають з усіх сторін безплатні поради перериванї тяжким віддихом і здушеним кашлем.

— А я, кахи-кахи, кажу вам, кахи, що на ґрипу найліпше, кахи-кахи-кахи...

Так і ніхто не довідався, що найліпше...

А добре булоб нарешті знайти найліпший лік на ґрипу!

Западаємо на неї не тільки в переходових місяцях, а наслідки тягнуться цілими роками. Не кажу вже про фізичні...

Галактіон Чіпка.

До боротьби з отрутами.

Поклик Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження".

До діла!

Роки й десятки літ Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження" веде свою муравлину працю над освідомленням та уздоровленням громадянства. Поволі й уперто, добуваючи пядь землі за пяддю й одну людину за другою, прокладаються шляхи тверезости. Коли в інших народів вона йде в побідному поході, начисляючи сотні тисячей визнавців (у норвежців на три мільони населення 180 тисячей) абстинентів, то в нас на 7 мільонів населення є тільки шість тисячей абстинентів. Висококультурні державні народи вміють цінити вагу тверезости та ведуть невтомну боротьбу з алькоголізмом усіма можливими засобами, а в першу чергу виховними та пропаґандовими методами. Та мабуть ніякий нарід не є такий загрожений алькоголізмом, як наш, ніякий не станув супроти питання: бути чи не бути?!

Час до часу зпоза відродженецьких кол лунають гасла: „Рятуймо наш нарід перед загибіллю! Пиття самогону й денатуру в скорому темпі витроює наш нарід! Волинь, Галичина, Лемківщина гинуть у страшних лабетах налогу!" **Десь недесь загомонить дзвін на тривогу, хтонебудь проснеться та зажуриться і все лишається по давньому.** Тимчасом лихо не спить! Наш нарід зовсім не перестає пити, як це спочатку могло видаватися. Брак протиалькогольного освідомлення спричинив, що наслідком кризи тисячі й мільони не тільки пють алькоголь в дотеперішньому вигляді, але в останньому часі, заступають одну отруту ще страшнішою: чистий алькоголь — його скаженими й ще більше отрутними відмінами, дешевими або власного виробу: жахливі наслідки вже тепер наявні, а деґенерація та загибіль затроєних тисячей та мільонів не дадуть на себе ждати!

Тому кличемо: На рятунок! — „Відродження" само не в силі побороти зло. Круг нашої діяльности малий, наші слова й писання доходять тільки до зникаюче малої горстки і так уже свідомих абстинентів. А лихо всенародне. І тому кличемо до боротьби всіх, кому життя-буття народу не байдужа річ. Саме лютень-місяць протиалькогольної боротьби в цілому світі. Всі державні народи в цьому місяці скупчують всі сили й цілу увагу присвячують протиалькогольній боротьбі, рятуючи здоровля, життя й майно своє і своїх дітей. Чиж можемо, ми, поневолена нація, відмежувати себе від цієї боротьби, ми, що найбільше її потребуємо?! В цьому місяці закликаємо:

Ставайте до боротьби з отрутами! Рятуйте нарід, що потапає в морі зла. Тільки збірна воля, збірний чин потрапить кинути світло в темряву! Наша Церква, всі Товариства та Установи приступлять до спільної-активної боротьби з алькоголізмом та до співпраці з Централею цієї боротьби („Відродження")! Видати та масово поширити повчання про шкідливість алькоголізму! В кожній читальні, кожному товаристві й його найменшій клітині хай прогомонить слово остороги перед небезпекою! Морально та матеріяльно підтримаймо український протиалькогольний рух та допоможім йому вийти з вузького круга в широкі лави нашого народу, що пустошіють витроювані алькоголем. Немає хвилини часу до надуми! Небезпека загрожує життю Нації!!!

Головна Рада Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродженя":

Д-р Софія Парфанович, голова. **Іван Костюк,** секретар.

Боже Великий Єдиний, рятуй нам нарід перед нещастям пянства!

† **Андрей,** Митрополит Галицької Землі!

Головний Виділ Т-ва „Просвіта":

Д-р Іван Брик, голова. **Микола Дужий,** секретар.

Головна Управа „Рідної Школи":

Іван Галущинський, голова. **Д-р Мирон Коновалець,** секретар.

Головний Виділ „Союзу Українок":

Олена Шепарович, голова. **Ірина Лунева,** секретар.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 17. 2. ПАТ. Минулої ночі на стації Сен Пієр ле Монтіє коло Неве зударилися два вантажні поїзди. Крім того на перекинений вагон наїхав поспішний поїзд з Клермон. Поспішний поїзд неушкоджений. Зате кондуктор вантажного поїзду убитий, а чотирьох залізничників тяжко ранених. Влада веде слідство.

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Хуртовина у Львові.** У неділю лютувала у Львові хуртовина з дощем. Вулиці перемінилися в потоки. У багатьох місцях вихор позривав крамничні шильди, а з дахів камениць поскидав сніг і лід. Із даху головної почти при вул. Словацького хуртовина зірвала залізний телефонічний машт вагою кількадесять кг., що впав на дорогу біля трамвавого воза, що саме переїздив. Через віч навістила Львів метелиця.

— **Смерть пралата в вогні.** В неділю вечором у Львові в домі при вул. Сикстуській 64. І. п. в хаті пралата о. д-ра Пехніка вибухла пожежа. Вогнева сторожа, що дісталася до хати крізь вибите вікно, застала пралата вже неживого. Він помер на удар серця. В тій хаті нема електрики, а коли пралат, хорий на серце, впав на землю, при цьому перевернув нафтову лямпу, від якої повстала пожежа. Тому що в кімнаті було багато паперів, вогонь поширювався дуже скоро.

— **Вкрав віз, коня та гардеробу.** Петро Гарасим, службовець пральні Л. Ротера при вул. Паневській 4. у Львові оставив на хвилинку на Городецькій вул. віз з ґардеробою. Скористав із того злодій, який відїхав із возом і гардеробою вартости 300 зол. Віз із конем без ґардероби придержав поліцай на Клепарові.

— **Живлові катастрофи.** У Шамотулах (Познанщина) сильний буревій завалив кілька домів. Під звалищами одного дому найшли групи трьох осіб, чотири були ранені. — У Білостоці наслідком відлиги і безупинних дощів вода залила початі каналізаційні роботи та нижче положені доми й дісталася до мешкань. — Наслідком гірських вітрів і підвищки температури рушили нагально леди на ріках Солі, Касараві та Скаві. В кількох місцях потворилися ледяні запори. Кілька річок виступило з берегів. Вода дісталася до хат. На потоці Чорна в живецькому повіті вода зірвала міст. Також у Келеччині ріки грозять виливом. У Кельцях вода залила нижче положені передмістя. Населення евакуювали. — У краківському повіті наслідком ледових запор на р. Бялуші вода залила частину Прошпіка Білого. На Вислі ріка підноситься. Ріка Ясінька залила нижче положені вулиці в Відзеві й частину роб. кольонії Відзевської Мануфактури. Евакуювали 400 домів. Тому що вода все ще підноситься візвали на поміч саперів.

— **Капітулював маріявітський архиєпископ.** „Дзєннік Плоцкі" повідомляє про капітуляцію маріявітського архиєпископа Ковальського. Зречення оголосив Ковальський в формі пастирського листа, в якому каже, що зрікається начальства маріявітів, та не зрікається духовної опіки над ними. Цей лист заскочив збунтованих маріявітів. На днях має Ковальський передати їм майно та святиню. Збунтовані не хочуть погодитися з заявою Ковальського в справі духової опіки над маріявітами.

— **Український часопис в Болгарії.** Украінтаг з Букарешту повідомляє, що Українсько-Болгарське Т-во в Софії задумує видавати журнал „Українсько-Болгарські Вісти". Завданням журналу буде взаємна інформація українського та болгарського народу про їхні успіхи та працю, а тим самим і допомога взаємному наближенню тих народів. Журнал має друкуватися в двох мовах, в українській та болгарській. Перше число має появитися в найближчому часі.

— **Московський музей у Ватикані.** У ватиканському музею коло базиліки св. Петра має бути зорганізований відділ московського православного церковного мистецтва за останніх кілька століть. В тому відділі має найти приміщення коло 120 образів, спеціяльно намальованих за для цього московськими малярями. Влаштування такого музею розпорядив сам папа. Образи не будуть оригіналами, лише репродукціями оригіналів. Булоб побажаним, щоб українці, які мають стичність з Ватиканом, звернули увагу на те, скільки там буде українських образів, що розуміється будуть стояти в музею на славу Москви. (УП.)

— **Які вистави влаштує цього року Берлін?** Щоби заохотити публику й свою і з чужини відвідувати місто Берлін, влаштовує в цьому році спеціяльна виставова комісія декілька вистав загального характеру. Першою була сільсько-господарська вистава при кінці січня, получена з міжнародними кінними пописами. Від 14—24. лютого відбудеться міжнародна автомобільна вистава, яка заповідається дуже імпозантно. В днях від 23. березня до 5 травня буде влаштована вистава „Чудо життя". Це буде перша вистава, якої предметом буде не те, що чоловік осягнув, а якраз сам чоловік. Від 13. до 28. квітня буде вистава весняних цвітів, а літом від 20. липня до 1. вересня відбудеться літна вистава цвітів. Осінню від 16. до 25. серпня влаштовує радіоіндустрія радіовиставу. Від 5.—10. жовтня вистава готелієрів, пекарів, гостинниць та кондиторів. В днях від 30. листопада до 22. грудня передсвяточний різдвяний ярмарок. На всі ті вистави дають німецькі залізниці значну знижку на дорогу, як також і приміщення буде дещо дешевше, як звичайно. Відповідно до цього заповідають також і театри свої програми. Літаки німецьких ліній будуть також перевозити пасажирів по знижених цінах. (УП.)

— **Вистава „Зелений Тиждень" в Берліні.** На днях відкрито в Берліні сільсько-господарську виставу „Зелений Тиждень". Вистава проглядніша, як всі вистави мин. років. Вона дійсно є виставою сільсько-господарською, виставою селянства для селянства, а не виставою індустрії сільсько-господарських машин, як це було давніше. Велику частину вистави займає відділ освідомлення селянства під оглядом расово-політичним, сільсько-господарського виховання, господарським і т. д. Дуже повчаючий є відділ, в якому представлено графічно впливи біржевої спекуляції на сільське господарство та його рентовність за часів лібералістичного способу господарювання та постійність цін і непродажність господарств за часів націонал-соціялістичного господарювання. Обі тенденції мають своє „за" і „проти", але перевага є по боці націонал-соціялізму. Рівнобіжно з виставою відбуваються в Берліні кінні пописи, в яких втратив через нещасливий випадок життя один з найвизначніших німецьких їздців Аксель Гольст, швед з походження. Виставу відвідують непроглядні маси народу, які ледво може помістити вистава. Між продавцями сільсько-господарських машин помітне вдоволення з добрих трансакцій. Між ними є й один молодий українець, що пробує своїх сил в торговлі.

— **Ще деякі цифри про світову війну.** В часі між 2. і 8. серпня 1914 р. через мости на Рені коло міста Кельн перейшло 2200 військових транспортів. Що 10 мінут переїздив один потяг. На 14. серпня німецькі західні армії були готові до операцій. Східні армії вже були готові до бою 11. серпня. В час мобілізації взагалі було 29.000 військових транспортів з 3.210.000 людей і 860.000 коней. Транспорт одного повного корпусу вимагав 140 великих потягів. Підраховано і кошти війни в одному дні. Так один день війни коштував на початку 36 міл. марок, а при кінці 146 міл. мк. Всі держави, що брали участь у війні, зуживали денно 900 міл. мк. А ціла війна коштувала 1000 міліярдів мк. До зброї покликано у світовій війні 65 міліонів людей, з чого проти Німеччини було 41 міліонів. Осередні держави втратили жертвами 3,5 міл. людей, Антанта 9,25 міл. людей. Німці втратили 1.785 010 стрільців та підстаршин і 48.426 старшин. Перший крісовий стріл у світовій війні був даний 28. липня 1914 р. між год. 6. і 7. вечором австрійським вістуном Петраніем на сербському фронті 8 годин після виповідження Сербії війни. Петраній був командантом стежі 68 австрійського полку, що обсадив один острів коло Білгороду. Той стріл поцілив кермового одного сербського човна на Дунаю. 1. серпня 1914 р. впав перший гарматний стріл в світовій війні. Стріляв австрійський капітан Еберлінг до сербського складу муніції в Білгороді. Зараз після того загинув той капітан як перший вояк світової війни від сербської гранати. Перші стріли з німецького боку були також 2. серпня після оголошення війни Росії. Стріляли німці до московської стежі, яка заїхала була на німецьку територію.

— **Вином згасили пожежу.** В Канделльо в Піємонті вибухла пожежа у старинному замку з XI. століття. Наслідком незвичайно строгої зими в Італії замерзли водотяги, бо в замку хвилево ніхто не мешкав. Пожежна сторожа була в клопоті, чим гасити вогонь, аж служба отворила пивницю і вказала на бочки з червоним вином. Занурили в вино вужі від сикавок і незабаром пожежу загасили. Запаси вина були обезпечені, з так само замок.

— **Проти колективізації.** Як повідомляють з Москви, в селі Нове Кубанське юрба селян напала на групу молодих комуністів і двох із них застрілила а трьох ранила. Напад був наслідком примусових розпорядків місцевої комуністичної влади, проти яких збунтувалося населення, бороничи своїх індивідуальних господарств і противлячись колективізації.

— **Пошесть грипи в Празі.** Кількадесять тисяч осіб у Празі занедужали на грипу. Всі шпиталі переповнені. Обслуга в шпиталі теж недужає. Покищо ніхто з недужих не вмер.

— **Ріжні вістки.** Під Баку вударився поспішний потяг з вантажним, причому згинуло кільканадцять осіб. — Морози в північній Італії доходять до 25 ст.

З листів до Редакції.

ЧИ ГОРОДОК СПРАВДІ НІЧОГО НЕ ДАЄ НА РІДНУ ШКОЛУ?

У вияснені п. Льва Ясінчука в „Ділі" ч. 35. з 10. лютого ц. р. є твердження, що за час від вересня до грудня 1934. р. каса Головної Управи Рідної Школи не дістала, крім вплиmu 3.30 зол., ніякого датку з городецького повіту.

Стверджуємо, що в місяці листопаді 1934. р. перевели ми осінню збірку на Рідну Школу й осягнену квоту 233 зол. 14 сот. вислано до Головної Управи Р. Ш. у Львові дня 24. грудня 1934. Крім того зібрано на цілі місцевого Кружка від вересня до грудня 1934. р. квоту 181 зол. 50 сот. Тому бажано булоб, щоб Головна Управа, подаючи виказ жертвенности на Рідну Школу, брала під увагу і датки, які вплuвають до централі і до кружків, бо тільки зіставлення вплuвів на Рідну Школу до Головної Управи і до Кружків може дати правдивий образ жертвенности даного повіту на Рідну Школу, а одностороннє виказання лише жертв, що вплинули до Головної Управи, є кривдою для нашого повіту.

Городок, дня 14. II. 1935.

ЗА СТАРШИНУ КРУЖКА РІДНОЇ ШКОЛИ В ГОРОДКУ:

о. Е. Роздольський, голова — *М-р Евсевій Поцюк*, секретар.

Дописи.

ЧОРТКІВЩИНА.

Гостина театру Никити Войтовича в Джурині. В днях 25, 26 і 27. І. гостив у Джурині театр Н. Войтовича який покищо є в початкуючій стадії. Має всіх людей 14. Репертуар ще щойно виробляється; те, що грали, виходило гарно. Грали: Вихреста, Швейка та комедію „Ворог жінок" в получені з деякими скечами. Своєю грою вибивались: молодий Войтович, п-і Гижкова та Лучишин. Театр лишив по собі в селі добре вражіння. Гардероба театру дуже убога.

СПОРТ.

НІМЕЧЧИНА — ГОЛЯНДІЯ

АМСТЕРДАМ, ПАТ. У присутності 40.000 видців відбулися тут змагання в копаному мячі між репрезентацією Німеччини та Голяндії. Перемогли німці 3:2.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Виданича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.